

ונדרין זה שאמם נתנה בעל ברחו אינה מוגשת נלמה, מראיצטריך ליה להלל לתקוני בבתי ערי חומה שנתינה בעל ברחו של הלוקח הויי נתינה, ויש למדום, שהדרין בן דוקא בתבי ערי חומה שבתוכם היהת התקנה, הָא בעלמא – אבל בשאר האופנים שלא תיקן בהם הלול והם דוממים לאופן של בתבי ערי חומה, נתינה געל ברחו לא הויי נתינה. ולכן באופן של גט אשה, נתנהו לבעל את המעוט בעל ברחו, הדין הוא שלא תואה מגורשת.

מתפקיד לה רב פפא – הקשה בר פפא על דברי רבא, ואיתימא – ויש אמרים שרב [שיימי בר] אשוי הקשה כן, כיitztricca לה להלל לתקוני וממשנתינו לגוט אשה, ורילמא כיitztricca לה להלל לתקוני – מה שהוחזר ההל לתקון שתיניה בעל ברחו נחשבת נתינה, אין זה אלא באופן שבאה הלוקח לתות שלא בפניו של המוכר, שישנן שתי חסרונות בנתינה זו, גם שאין זה בפני המוכר, וגם שנוטן לו בעל ברחו, אבל בנתינה בפנוי שאין בה שחי חסרונות, בין אם נתן מדרעתו ובין אם נתן געל ברחו, הויא (מרגה) [תנייה], ומהנה אין ראייה מממשנתינו לגוט אשה, ובגת אשה יהי הדרין שאם נתנה האשה לבעל את המעוט בעל ברחו בפנוי, הרי היא מגורשת.

איבא דאמרי – יש אמרו שמועה זו באופן אחר. אמר רבא, מתקנות של חילש לנו למלודו, שאם אמרו הבעל לאשותו עיר ויה גיטוך על מנת שתתני לי מאתים זוז, ונתנה לו האשה את המעוט, בין אם נתנה אותו מדעתו של הבעל, ובין אם נתנה אותו בעל ברחו, הוייא נתינה. ולמדים זאת מכך כיitztricca לה להלל לתקוני – ממה שהוחזר ההל לתקון שתיניה בעל ברחו נחשבת נתינה, רק באופן נתינה המוכר שלא בפניו של הלוקח ושיהה מסתרתו, משמעו, אבל בנתינה רגילה בפנוי, בין נתן מדרעתו ובין געל ברחו, הוייא נתינה – נחשבת נתינה גם ללא תקנות, ולכן לא הזכר בוה ההל לתקונה מיהורת.

מתפקיד לה רב פפא, ואיתימא – ויש אמרים שרב [שיימי בר] אשוי הקשה כן, ורילמא, בין בנתינה בפנוי ובין בנתינה של לא בעלה, אין – אך הנתינה נחשבת נתינה, אבל אם נתן געל ברחו, לא – אין הנתינה נחשבת נתינה, וחלל שתיקון רק באופן של לא בפנוי, הינו משום דמאי דאייצטריך ליה תקון. ככלומר שכן היה המעשה שהיו הקונים מסתתרים, ולך תיקון רק באופן זה, אך באמות יתכן שהיכן של לא תיקון היל, הדין הוא שככל נתינה בעל ברחו, ואיפלו בפנוי, אינה נתינה ואבן, אם הקונים היו מסרבים לקלבל את המעוטה בלבד להסתתר, היה היל מתקון נתינה בפנוי בעל ברחו תהא נחשבת נתינה. ולפי זה לענין גט אשה נחשבת נתינה, ואני הדין, נתינה בעל ברחו אף בפנוי אינה נחשבת נתינה, ואני מגורשת.

משנה

לאחר שנتابאר דין גואלת בתבי ערי חומה לאחד מכיריהם, מכארת משנתינו איזה עוד נכסים הנמצאים בעיר המוקפת חומה, נכללים בדין בתבי ערי חומה: כל דבר המחויב לרקע שווא לאננים מן החומה, בגין בתי מרחץ ובורות מים, תרי הוא בפתח ערי החומה, שרשאי המוכר לגואלים מן הלוקח מיד בשמנכו, ואם לא גאלם עד מלאת שנה מכיריהם, הרי הם נחולטם לlokח לעלם, חווין מן השדות שבתוכה, שכן דין בכתיבת ערי חומה אל לא בשאר שדות, יוכול המוכר לגאלם רק לאחר שתית שנים מוחמכו, ולעולם.

רב פאי אומר, אף השדות שבעיר חומה דין כתבי ערי חומה.
דין נוטף בית הבני בחומה – בטור החלל שבבעובי חומה העיר, רב פאי יhortה אומר, איןנו נידון בפתח ערי חומה, אלא כתיב ערי חומה, לפי שמן איזה הבית מוקף חומה מסביבו. רב פאי אומר, בזטל החיצון של הבית היא חומתו, ונידון בתבי ערי חומה.

נרא

הגמרה מביאה ברייתה שבה מבואר טעם מחולתם של תנאים קמא ורב פאי באופן של גט אשה, נתנו רבען בבריתא,

נאמר בתורה בדין מכירת בית בעיר המוקפת חומה (ויקרא כה ל') זאמ' לא גואל עד מלאת לו שנה חמיימה וכם הפטות אשר בעיר א"ש לו חומה לאכימית לפקעה אותו, אין לי במסמאות פסוק זה, אלא בית השער המוקפת חומה, מעין לרבות בפתחם ברים – בתבי ערים וכתיבי מרחצאות, ומגילדות – ארכנות הקבושים בקרקען, יושובין – קני עופות), ובורות ושיחין ומעירות – בבורות מים שבעיר ובטי מרחצאות, שאף הם נגאלו הרי הם נחולטם לשלוק לאחר שנה מכיריהם, תלמוד לומר בפיו, שرك דבר הדומה לבתי שהוא דבר הבני בכל מה שבתוור העיר המוקפת חומה, הרי הוא בכלל. מעותה שהתרבה כל מה שבתוור העיר, יכול שאני מרבה אף השדות שבשער שיגאלו מיד ואם לא נגאלו הרי הם נחולטם לשלוק לאחר שנה מכיריהם, תלמוד לומר בפיו, שרכ דבר הדומה לבתי שהוא דבר הבני בקרקען, נוגה בהם דין בתבי ערי חומה, דברי רב יהודה, רבינו רב יהודה, אין לי במסמאות פסוק זה, ואמר הפסוק הנדרש באופן בפתחם ברים, וכי מרחצאות, ומגילדות, אלא בית, מעין לרבות בפתחם ברים, וכי מרחצאות, ואפלו שרות שאף הם בכלל דין ושובין, ובורות שיחין ומעירות, ואפלו שרות שאף הם בכלל דין בית ערי חומה, תלמוד לומר בפיו אשר בעיר' שימושו כל מה שבתוור העיר ואפלו שדות, הרי הם בכלל. מתקנות הגמורה, ואלא לפוי מאיר שאיפלו שדות דין בבית, ה"א בתיב' ב', ומשמעו למעט שرك הדומה לבתי נידון בתבי ערי חומה. מתרצת הגמורא: אמר רב חסדא אמר רב קטינא, חוליות – מקום של אבנים ומוציא לה – בזה נחליך של אבנים ומוציא לה – אף מאיר לא ריבא אלא שדות של רב יודה רבבי מאיר, שאף רב מאיר לא ריבא אלו שדות שאינו חוליסטית מצולחה שאנין ראויות לזרעה, ווומיים בך לבית שאינו ראוי לזרעה, וכן ראויות הם לבני שנותלים מותם אבנים והולצורך בנין, אבל שדות ממש גם רב מאיר מודה שאין נידון בתבי ערי חומה. הגמורה מביאה ראייה לתירוץ זה: והתני – וזכר אכן שנינו בבריתא, קרקע של חוליות ומוציא לה – שבעיר המוקפת חומה, רבוי מאיר אומר, דין בפתחים שבתיה. רב יודה אומר, דין בשרותם איזה אל בא קרקען חוליסטית ומוציא לה – בזו נחליך חוליסטית מוצולחה שאין ראויות לזרעה, ווומיים בך לבית שאינו ראוי לזרעה, וכן ראויות הם לבני שנותלים מותם אבנים והולצורך בנין, אבל שדות ממש גם רב מאיר מודה שאין בכלל בתבי העיר. שנינו במשנה: בית הבני בחומה, רב יודה אומר איינו בפתח ערי חומה [ובו], רבינו שמעון אומר כולהו החוץין היא חומה. אמר רב יוחנן, ושניתם – רב יודה ורבינו שמעון מカリא אחדר דרישו כל אחד את שיטתו, שנאמר במשה המוגלים שליח יהושע, לאחר שהחחכאו בעליית הבית של רחוב הונגה מאימת הרודופים אוחרים (יהושע ב טו) יתודרם בחייב בערך הילן כי ביתה בקידר החומה ובחתמה קיא יושבת, ומארח שנאמר כי ביתה בקידר החומה הרי שביתה היה בתוך עובי החומה, (רבוי מאיר) [רב פאי שמעון] ספר, בפתחה קרא – רב פאי שמעון מפרש הפסוק בשפטו, שביתה היה בנוי בתוך החומה, ואמר הכתוב יבחוינה קיא יושבת, כתולם, עיר בעיר חומה היא יושבת. והרי לנו שביתה הבני בתוך החומה נחשב בנסיבות בעיר המוקפת חומה. רב יודה ספר, שיש לדיק להיפר, שכן נאמר בחומה קיא יושבת, הינו שבתוור החומה עצמה היא יושבת, ולא בעיר המוקפת חומה.

משנה

המשנה מלמדתו עוד פרט דינים בעיר מוקפת חומה: עיר שאינה מוקפת חומה, אלא שנגוזתיה חומתה – שבתיה סמכים ולה, ובכך הם נעשים כחומה לעיר, וכן עיר שאינה מוקפת חומה מימות יורה יהושע בן נז, אלא מזמן מאוחר יותר, איזה נידונית בפתח ערי חומה שייהיו בביתו נגאלים בתוך שנה ממכיריהם, אלא בכבי החערם שנגאלים רק לאחר שנתייתם מיום המכירה ולעולם. ואלו הן בפתח ערי חומה – אלו הן הנחשות עיר' שכאשר חן מוקפות חומה דין כתבי ערי חומה, עיר שיש בה שלוש חצרות של שני [שנוי] בתים בכל חזרא, והוא מוקפת חומה מימות יהושע בן נז.

המשך ביאור למס' ערךין ליום שלישי עם' א

17 החומה היא סביב כל העיר, **פרט לטבריה שיפה חומתה** – שהיא
18 מוקפת חומה רק משולש רוחותיה ואילו ברוח הרביעית הים מקיף
19 אותה. **רבי אליעזר בר יוסף אומר**, נאמר בכתב יקס הביתה אשר
20 בעיר אשר לוא חומה, וכיון שתיבת לוא' כתובה בווא' ובאל'ף, יש
21 לדורשה בשני המשמעות, שאף שימושות הפט הוא שיש לו
22 חומה, מכל מקום כיון שכותב גם לא' באלא'ף, יש לדורש שאף על
23 כי שאין לו עבשו חומה ותהה לו קורם לבן מימות יהושע, נידון
24 ונוהג בבתייהם דין בתיהם חומה.
25 שנינו במשנה: **ואלו הן בתיהם ערי חומתם וכו'** בגין קורת הישנה של
26 ציפורי, וחקרה של גוש חלב, וודפת הישנה, ומלא וגדור וחיד
27 ואונה וירושלים, וכן ביזא בהן. הגמרא מביאה ברייתא שמונה עוד
28 ערים שהם מוקפות חומה מימות יהושע בן נון: **תננא** בברייתא, העיר
29 **גמלא שבגליל**, וכן העיר גדר שבעבר תירזה, וכן הערים חריד
30 אונגה וירושלים ש匪חורה, כל אלו ערים מוקפות חומה מימות
31 יהושע בן נון. שואלת הגמרא: **מאי קאמער** – מה היא כוונת
32 הבריתא, וכי אין עוד ערים מוקפות חומה אלא הם, הלא יש על כל
33 פנים את הערים המנוית במשנה שלא נמננו כאן.

1 המשנה מונה שמות ערים מוקפות חומה מימות יהושע בן נון: **בנין**
2 העיר **קארה היישנה של איטורי** – הסמוכה לעיר ציפורין, והעיר
3 **תקרה של גוש חלב** – הסמוכה לעיר גוש חלב, **וירדפת היישנה**,
4 **גומלא**, **ונדרה**, **ויתיר**, **ואזנה**, עיר שמה ירושלים, וכן **ביוצא**
5 **ב汗** שידוע שהן מוקפות חומה מימות יהושע בן נון, הרי הן ערי חומה
6 ונוהג בבתייהם דין בתיהם חומה.

גמרא

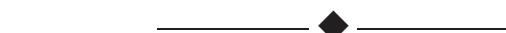
7 שניינו במשנה שעיר שגגויה אין חומתה אינה נידונית בעיר המוקפת
8 חומה, הגמרא מביאה בריתא לבאר את מקור הדין: **תנו רבנן**, נאמר
9 בתורה בדין מכירת בית בעיר המוקפת חומה (ויקרא כה ל') ז' אם לא
10 ג' אל עד מלאת לו שנה תעמידה יקס הבית אשר בעיר אשר לו חומה
11 **לעומיתת ללבנה** אותו, ודורשים **'חומה'**, שיש לה חומה בפני עצמה,
12 **ולא שור אינדר** – חומות גותן, כלומר, חומה המורכבת מגנות הבתים
13 הסוכבים זה זהה. עוד נאמר שם לגבי מכירת בית בעיר שאינה
14 מוקפת חומה (שם כה לא) **יבעי החצרים אשר אין לך חומה סכיב**
15 על שדה הארץ יחשב, שימושו עיר מוקפת חומה הינו רק כאשר

את אלו, שבעלו בני הנולח מגילות בבל, מצאו את הערים האלה וקדושים. לפניו שמביאה הגמורה את המשך הבריתא, תמהה היא על הלשון האמור בה, 'קדושים', הוא אמרנן דלא איריך לדורשינו – הרי בהמשך הבריתא מבואר שלא צירק קידוש מהודר, לפי שהקדושה הראשונה עודה קידוש, אלא צירק לומר 'מצאו את אל' ומונאום', שאת הערים הללו מצאו בעולותם מן הנולח ומנו את שמותיהם. ממשיכה הבריתא: ולא אלו בלבד קדשות בקדושת ערי חומת, אלא כל עיר שתעללה לך מסורת ביריך מאכוטיק שהיא מוקפת חומה מימות יהושע בן נון, כל מצות הילו של ערי חומת נזהנת ביה, כגון שבתיה נגאלין מידי, ואם לא נגאלו עד שניה מכירען נחלטן לולכת, ומוצרעים משתלים ימננה, מפני שהקדושה הראשונה ימושת ירושלן בין נון, קידשה לשעתה, וקידשה לעתיד לבא – ונמשכת אף לאחר שגלו ברבי יוסי סתוות זו את זו, הבריתות בשיטת רבי יeshuwal ברבי יוסי שניה שגינה שקדשות הארץ בטלת, ובשניה שנינו שקדשות הארץ לא בטלת. מתרצת הגמרא: איבעית אימא, הרי תנאי ואלי בא דרבבי ישמעאל – שנינו ונגאים הם שנולקן בשיטת רבי יוסי, איבעית – שגינה, אבל אלי בא דרבבי יוסי אמרנה, חד מעיניו – ברייא אלי עזר בר יוסי אמרה. והוא, הבריתא השניה אמרה, אלה, אלא עזר בר יוסי אומר, נאמר בכתבוב וקרוא כה (י' ז'קמ' ע' א'), רב עבשוי חומה, והיה לו קודם לבן בימי יהושע בן נון, והי ששית רב עבשוי חומה, וזה נחשב לעיר המקופת חומה אינם פסקים בחורבנן, הלך יש קדשות הערים המקופת חומה הארץ לא בטלת בחורבנה. שאלת הגמרא: מי טעם – בגין המקור רמאן אמר קידושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא. מביאת הגמרא בריתא ליישוב התבב לבני שוכן של בני ישראל מן הנולח (נחימה ח ז') ימיישו (בני גנולח) אבל הקהל השים מן השבי סופות ישבו בסופות כי לא עשו מימי (יהודים) יישוע] בן נון בן נון יישראל גו' ותהי שמחה גדרלה מא', קישה בצד יתכן שמיין יהושע בן נון עד ימי ערוא לא קיימו מצות סוכה, אפשר בא דוד המלך הציק ולא עשה סוכות, וכן במן כל המלכים הצדיקים שלabhängig, עד שבא ערווא וידיש את מצות הסוכה, אלא בודאי אין בונות הכתוב במשמעותו והשוויה שעד ימי ערוא לא עשו סוכות, ומה שאמר הפסוק כי לא עשו מימי יהושע אין זה עליה על עשיית הסוכות, אלאvrker ברכות הכתוב, שלא עשו מימות יהושע מה שעשו עכשוי, שכן מקיש את זמן ביאתם ביאתם בימי יהושע, וכן שמיינן לאראש בימי יהושע, מה בדמן ביאתם ביאתם בימי יהושע, והוא ביאתם ויקרשו ערי חומה, אף במן ביאתן בימי עזרא, מנו שמיינן ווילונות – החלו למונת את השנים בכדי לעשות שניות וובלות, וככל שפכו בימי יהושע ערי חומה, ואומר – וכן שרואה מן הכתובות לארץ וקדשו ערי חומה, וכן – וזה נרואה מן הכתובות לארץ ווילונות – בחדות ירשת הארץ (דברים ל ח') 'הביאך ה' אללהך אל הארץ אשר ירש אכזותיך וירשתה', שאן כוונת הכתוב לביאתם לארץ בימי יהושע אל לא לביאתם להליה לאחר שוכן מן הגלות, וכי שנאמר מוקודם (דברים שם ג') 'שב הא ללהיך את שבותך ויחמך', והרי שדבר הכתוב בשוכן מן הגלות, ומקיים בחריזה כל דברים הילוי – למלנות שמיינן ווילונות ירשת אכזותיך בחריזה כל דברים הילוי – למלנות שמיינן ווילונות ולקדשו ערי חומה) אף ררשותך בחריזה כל דברים הילוי. מביאת הגמרא: ואיך – והתנא אחר הסובר שהקדושה הראשונה נמשכת אף לאחר חורבן הארץ, ואם אין יכול לפרש שעשו בבייתם השניה לארץ כמו שעשו בימי יהושע, שהרי לא היו עיריים לקלדר פעם נספה, אלא הוא מפרש את הפסוק כמשמעותו, שהכוונה על עשיית הסוכות, אםן אין כוונת הפסוק לסתוכות ממש, שהוא בודאי שבל ארץ ישראל אבל משגלו הדינה בטלת קדושות.

מתרצת הגמרא: אמר אבוי הכי קאמפר, כל העירות שמהגבול הדורי של הגליל ועוד גמלא בפליל, וכן כל העירות שמהגבול המערבי של עבר הירדן וערד נרדע בעבר תירוץ, הרי הם מוקפות חומה מימות יהושע בן נון, ותיריד לאונז' ירושלים הם בלבד שלוש ערי החומה שבעל יהודת. תירוץ נספַּה שנינו במשתינו שמקפת חומה מימות יהושע בן נון, והינו שבעלו שנינו במשתינו שמקפת חומה מימות יהושע בן נון, היא אותה השוכנת בפליל, לאפק גמלא דצאר ארכזות, שהיא אינה מוקפת עיר בשם גמלא בתהום יהודת או עבר הירדן, שהיא אינה מוקפת חומה מימות יהושע, וכן גדר שגינה במשתינו שמקפת חומה מימות יהושע בן נון, היא אותה השוכנת בעבר הירדן, לאפקו גדר, דשאָר ארכזות, שגינה עיר בשם גדר בתהום יהודת או הגליל, שהיא אינה מוקפת חומה מימות יהושע, וכן הערים חדר ואונז' וירושלים שנשנו במשנה, הם אמורים השוכנים ביהודה, למעט ערים בשמות אלו בעבר הירדן או בגליל, שאים מוקפות חומה מימות יהושע ירושלים, אכן בודאי ישן ערים נספות החומה מימות יהושע בן נון, אבון דלא איבא דכונתיה – אותן ערים מוקפות חומה מימות יהושע בן נון, אלא אינך דלא איבא דכונתיה לה – לא איצטיך לה – התנא של הבריתא לשנותן. שנינו במשנה שאთ הערים מוקפות חומה שנוהג בהן דין בתיהם חומה היא ירושלים. שואלת הגמרא: וירושלים מי מיחלט בה – וכי בית המכבר בירושלים נשלט לקופה אם לא גאלה המכבר בתוך שנותה, והתניא בבריתא, עשרה דברים גאנטרו בירושלט, ושין הבית חלוט בה לאחר שנאה המכברת, אלא דיון בנטה החצרים שנגאל לעולם וכן חור בבלו ביבול, לפי שירושלים לא נחלקה לשכתי יהודת ובנימין להיות נחלתם בלבד ושלא היה לשאר השבטים זכות בה, ובבתי ערי חומה נאמר 'לקונה אתו' (ויקרא כה ל), וכיון שלא מחלוקת אין מי שיקנה לו. מתרצת הגמרא: אמר רב יוחנן, מה שנהה התנא במשנה ירושלים, כוונתו להשות שאר הערים מוקפות חומה אליה, לומר שליליהם להיות בירושלים רטוקפת חומה מימות יהושע בן נון, ולא בירושלים – אך לענין הדין אין שיין לירושלים, דאיילו ירושלים אין הבית חלוט בה, ואילו הכא הבית הולט בה. תירוץ נספה: רב אשוי אמר, לאו אמר רב יוסוף תרי קידש הו – וכי לא מצינו במסכת מכות (י). שתירוץ רב יוסוף שהו שמי ערים שמשם קדרש, הכא נמי – אף כאן אמרו, תרי ירושלים הוו – שהו שמי ערים שמשם ירושלים, אהת עיר הקושש שנבנה בה המכבר, ובאה אין הבית נחלט לאחר שנאה המכברת, ועוד רירושלים אחרים אהרת היטה, ואף היא מוקפת חומה היטה, ובאה הבית נחלט והיא השניה במשנתינו. הגמרא מביאה בבריתות הדנות מודיע מנתה המשנה רק שמויה ערים מוקפות חומה, בעוד שחי הרכבה ערים כל' גניא בבריתא, [אמ' רבי ישמעאל ברבי יוסי, ר' שמי – מטה מנו חכמים את אלו, גניא בבריתא, אמר] במסנתינו, הלא בודאי ישן ערים רטוקפת חומה מימות יהושע, מאנ' שבעלו בני הנולח מגילות בבל, מצאו את הערים אלו וקדושים בקדושת ערי חומה, אבל הערים הראשונות בטלו מдин קדושת ערי חומה, משבטלה קידושת הארץ – משעה שיוציאו לגלוות אחר הרובן הבית רות הראשון, שאו בטלת קדושת הארץ. קסבר – ומבוואר תעמו של רבי ישמעאל ברבי יוסי שבר, שהקדושה הראשונה נתפרקתה בימי יהושע בן נון, קידשה לשעתה ולא נשבה רק כל עוד ישבו היהודים בארץ ישראל, אבל משגלו הדינה בטלת קדושות. מקשה הגמרא סתירה מבריתא אהורת: רטנני, אמר רב יeshuwal ברבי יוסי, וכי אלו הערים מוקפות החומה המנויות במשנה הן בלבד הוו, והלא בכר נאמר בביבוש ארץ עוג מל' הבשן (דברים ג'–ה') ששים עיר כל חבל ארנוב', כל אלה ארץ עוג לבדה היה שמי ערים מוקפות חומה, גביהה, הרי שבארץ עוג לבדה היה שמי ערים מוקפות חומה, ובודאי שבכל ארץ ישראל היה עוד הרבה. אלא לmeta מנו חכמים

מתוך מוחדרות חזק

13 ולא בנים על עדות אבות". והוא הדין לדיני
 14 ממשונת, אלא שנופר בדיוני נפשות דרך הפלגה.
 15 שלא נאמר: בין שיש כאן אבוד נפש אין קרוב
 16 חשור על כך ונעשה על פי דבריו, בין שעודתו
 17 היא לאبور נפש קרובו ואין פה מקום לחשו.
 18 לפיקח הבא למשל את הקרים שאותם חזקה
 19 וגדולה ביותר, והוא אהבת האב לבן והבן לאב,
 20 ואמרו: אפלו עדות האב על הבן ואפלו היא
 21 לחיבנו מיתה לא נקבל — וזה היא גננות הכתוב
 22 שאין לה טעם כלל. וכך זהה. יכבר נתבארו דין
 23 מצה זו בפרק ג' מסנהדרין (בז).

1 תמורתו) ואחת הנזולנים שהן פסולין לעדות,
 2 שנאמר: כי קום עד-חמס באיש" (ובערת הרע
 3 מקרוב" – דברים יט, טז), וכבר נתבארו דין מצה
 4 זו בפרק ג' מסנהדרין (בז).

יום שבת קודש כ"ה שבת ה'תשע"ב

5 מצות לא תעשה רפז.
 6 המצוה הרא"ז – האזהרה שהזהר הדין מלקלבל
 7 עדות הקרים, זה לזה או זה נגד זה (לטובת
 8 קרובם או לרעתו), והוא אמרו יתרעה: "לא-יומתו
 9 אבות על-בניים ובנים לא יומתו על-אבות"
 10 (דברים כד, טו). בא הפרש המקלבל בספרי (פרשת
 11 כי יצא שם): "שלא יומתו אבות על עדות בניים
 12 כי תצא שם):

המשר ביאור למס' ערךין ליום שלישי עם' ב

29 במקומו, וקדושת היובל תליה בישיבת בני ישראל בארץ ישראל
 30 כמובואר בסמור, אם כן יערא שלא אלו אפלו עשרית מבני
 31 ישראל, דהיינו בה מן הולמים לארץ ישראל (עורא ב סד) 'כל
 32 הקהל באחד ארבע רבעוא אלף וSSH מאות ושים', חוה פני –
 33 וכי יתכן שהיו מונים או לשנת היובל. מבייה המראה דיקן מצאו
 34 שמשגלו שבת ראובן, שבת גה, וחציו שבת מנשה, פסקו מלמנות
 35 ליובל: דתגיא בבריתא, משגלו שבת ראובן ושבט גה וחציו שבת
 36 המנשה, בטלו יובלות, ושוב לאי קדרשו את שנת החמשים בקדושת
 37 יובל, שנאמר בענין שנת היובל (ירא כ) יקדושים את שנת
 38 החמשים שנה וקראים דור באיז לבל יושברי, ומשמע מהונאמר
 39 לבל יושברי' שבך בזמנ שבל יושביה עלייה נהוגת מצות היובל
 40 ולא בזמנ שגלו מקצתן. יכול – היהיט סבור לומר שאם היה בני
 41 ישראל יושבים עלייה והן מעורבנן שבת בזמנינו יהודיה ושבט
 42 יהודיה בגנמיין, ולא כל שבת בנחלתו יהא יובל נזון, תקמוד לזר
 43 לבל יושביה, בזמנ שיזביח בזוקון;
 44 איש איש בנחלתו נהוגת מצות היובל, ולא בזמנ שגן מעורבנן שבת
 45 זה בשבת זה, וגם כן קשה שבודאי בזמנ ערוא שלא עלו לארץ
 46 ישראל אלא מעט מבני ישראל, לא נהגה מצות היובל.
 47 אמר רב נחמן בר יצחק, אכן מצות היובל
 48 מתרצת הגמoria, שהוא דרשו לעיל שבא להזכיר את ירושת הארץ בשכום
 49 שהעבדים יוצאים בה לחירות השורות חורות לבעליהם, לא נהגה
 50 ביימ עוזר, אולם מכל מקום מנו יובלות לקידש שמיטין – היה מונים
 51 חמישים שנה לשנת היובל בכדי לדעת מני שנות השמיטה, לפי
 52 שנות היובל אינה נמנית במנין שש שנים לקידש אחריהם את השנה
 53 השביעית לשנת שמיטה, לשנת היובל שנה בה פני עצמה היא, והשנה
 54 שלאחריה היא שנה הראשונה למנין השמיטה הבאה, אף שבימי
 55 עד אז לא נהגה קדושה בשנת היובל, מכל מקום לא היהת נמנית
 56 בתמי השניהם לשנת השמיטה, ולכן היה מונים חמישים שנה לדעת
 מתי היא שנת היובל.

1 ובטליה – שעורה בישך רחמים שיבטל היצר המסית לעבור עבורה
 2 וזה והוא אכן נמסר בידו,inan זבוחה עלייהו כי סוכה – והגנה
 3 זבוחה של עורה על ישראל להינצל מיצר העבודה וזה בסוכה
 4 המגנת מן השור, וזה הוא כוונת הכתוב זישו כל חקלם השבים מן
 5 השבי סוכות וישבו בسهובות / והיינו דקה קפיד קרא עיליה ריחושע
 6 – וזה הוא שוקפיד הכתוב כאן על יהושע, בטל דותא בתיב
 7 יהושע והכא בתיב ישוע – כפי שמכוח ממנה שבונה מכל מקום
 8 שנקרה יהושע, נחרה כאן אותן המשמו ונראה ישוע בלשון גנאי,
 9 וסיבת ההפקדה דוקא עליו היהיטה, מושום שבשלמא משה לא בעא
 10 רחמי – על משה אין טענה על כך שלא בישך רחמים על ביטול היצר
 11 של עבורה וזה, דלא היה זבוחה דארצי ישראל – מפני שעדרין לא
 12 היהיטה ביזוכות ישבת ארץ ישראל שעילירה יובל בפועל זאת, אלא
 13 יהושע דרכיה ליה זבוחה דארצי ישראל, עליו יש הקפדה אפאי לא
 14 לבייע רחמי – מודע לא בישך רחמים על הדבר, ולכן נאמר כאן
 15 בכתוב כי לא עשו מני ישוע בן נון, דיינו שמיימי שכבר היהת
 16 היכולה לפעול לביטול היצר של עבורה וזה שעשה הדבר.
 17 הגמרא ממשיכה להזכיר את הסובר שהקדושה הראשתונה
 18 נשבחת אף לאחר חורבן הארץ; וזה בתיב אשר ירש אבותיך
 19 וירושתך, ומהذا דרשו לעיל שבא להזכיר את ירושת הארץ בשכום
 20 מן הגלות לירושתם אותה בימי יהושע, ללמד שאף בשכום מן הגלות
 21 הוציאו לקדושה. מתרצת הגמרא לשיטתה: hic קאמפ – כך כוונת
 22 הכתוב, בין דירשו אבותיך ורשך אתה – מאורה שעשה שירשו
 23 האבות את הארץ וקדושה, נמשכת הקדושה עד עתה.
 24 בבריתא לעיל שנינו שבשוב בני ישראל מגלו בבל מנו שמיימין
 25 ויבולות. שואלה הגמרא: מי פנו שמיטין יובלות – וכי בזמנ ההוא
 26 עדין מנו חמישים שנה קדרשו את שנת החמשים בקדושת יובל,
 27 השנתא – ומה אם משגלו שבת ראובן ושבט גה וחציו שבט מנשה
 28 בימי סנהדריב, בטלו היובלות, משום שכבר לא היו כל ישראל